

ressò mont-roigenc

JOAN MIRÓ I LA SASTRERIA QUERALT DE REUS

Martí Rom
www.martirom.cat

27-02-2017

Quan el 2010 i 2011 estava preparant el llibre “Joan Miró i Mont-roig: Pal de ballarí (1911-1929)” (Arola editors, 2012) vaig estar fent, dies i dies, recerca al fons de documentació de la Fundació Miró de Barcelona. Com que la idea primigènia pel llibre era fer-lo extens a tota la vida del pintor, vaig explorar totes les informacions que estaven al meu abast. Un dels temes particulars que es va quedar pel camí, fou la relació de Joan Miró amb la famosa Sastreria Queralt de Reus.

La primera informació de primera mà que vaig tenir sobre el tema, eren aquelles frases que explicava Francesc Solé Sedó, el taxista de “Cal Romàtic”, en el meu documental “Mont-roig: tornaveu mironià” (2002). Deia: *“quan ell venia a passar les vacances a Mont-roig, durant l’any també venia alguna vegada, l’anava a buscar i l’acompanyava. A l’estiu venia tota la família. Una de les primeres visites la fèiem a Reus. Anàvem a la sastreria Queralt. Hi havia una molt bona relació...”*.

A la Fundació Miró, dins la considerable relació de cartes que es guarden del pintor, hi ha una nota del 3 d’octubre de 1961, dirigida a Lluís Queralt que diu: *“Afectuosament, i en homenatge al seu treball”*. Pel que he pogut esbrinar sembla que la relació havia començat a inicis o mitjans dels anys cinquanta. A Miró el va aconsellar el seu gran

amic, el barretaire Joan Prats; aleshores amb botiga a la Rambla de Catalunya núm. 54.

El 1961, Miró tenia seixanta-set anys i ja era un pintor rellevant. Havia fet importants exposicions a París; el 1947 havia viscut uns nou mesos a Nova York... A mitjans d’agost (de 1961) havia viatjat de Palma a Mont-roig. El 3 de setembre escrivia al seu amic l’arquitecte Josep Lluís Sert: *“Ací, amb aquestes setmanes de repòs i tranquil·litat que m’imposo...”*. El mateix dia que escrivia a Lluís Queralt, el 3 d’octubre, també ho feia al ceramista Josep Llorens Artigas: *“Arribarem a Barcelona – Hotel Colon – el divendres o dissabte...”*. El divendres 6 o el dissabte 7 tornava a Barcelona. Abans de marxar del mas, de Mont-roig, va voler acomiadar-se de la Sastreria Queralt. Probablement li havien fet alguns vestits pel seu imminent viatge a Nova York. El 17 de novembre agafaria l’avió a París cap a aquella ciutat.

La Sastreria Queralt s'havia fundat el 1908, al carrer de Monterols núm. 35, a tocar de la plaça de Prim. Francesc Queralt, de Valls, havia anat a Barcelona a aprendre l'ofici. En tornar, s'establí a Reus, aleshores era (fins ben entrat el segle XX) la segona ciutat en població de Catalunya. Els seus fills, Francesc i Lluís, van continuar el negoci.

Joan Miró era una persona presumida. Comentava la seva esposa, Pilar Juncosa, en unes declaracions a Cristina Ros, "La Vanguardia" (20 de desembre de 1992), que era "*un hombre muy presumido y tremendamente educado. Elegía con cuidado sus corbatas, su ropa... Cuando visitábamos a Picasso era llamativa la diferencia entre la descuidada extravagancia de aquél y lo cuidado del aspecto de Joan...*". Recordarem aquelles samarretes de mariner, de ratlles blaves fines i horitzontals, de les fotografies de Picasso a les seves cases de la Costa Brava. El net de Miró escrivia: "*En su onomástica le solía regalar alguna prenda de vestir seleccionada cuidadosamente. Era presumido...*", en el text "La literatura, una constante en la vida de Miró" (Catàleg de l'exposició "109 llibres amb Joan Miró, noviembre de 1990).

En el meu llibre "Joan Miró i Mont-roig: Pal de ballarí (1911-1929)", a la pàg. 167, esmentava com el 1924 vivia prou modestament: "*Les ocupacions de Miró a París eren treballar i passejar. Passejar era barat i el distreia. Passejava pensant constantment en la seva obra. Anava als bars amb els amics, on consumia el més barat un "café crème". La seva situació econòmica encara era prou difícil. Malgrat les penúries, Miró, quan no estava al taller de la rue Blomet, sempre anava ben vestit. Comenta Sebastià Gasch: "Després de treballar, Miró es rentava, es pentinava, es raspallava. Aleshores es posava un vestit sever que associava l'elegància britànica amb la correcció catalana, i es passejava pels carrers... De vegades Miró es passava setmanes senceres sense sortir al carrer..."¹. Josep Pla hi afegeix: "Anava molt ben vestit... semblava que sortia de la capsa. No crec que hi hagués a Montparnasse un artista que posés tanta cura en la presentació externa i en la indumentària... Era un petit món en què tothom, homes i dones, anava com podia, vull dir, més o menys, de qualsevol manera. Miró, no. Era una nota discordant, però no crec pas que Miró la practiqués... per distingir-se. Miró creia que havia de vestir admirablement, i així ho feia amb una naturalitat perfectíssima..."²... Continua explicant Pla sobre un dia que Miró va anar, vestit d'esmòquing, al cafè on es reunien els artistes catalans de París i com aquells es van quedar sorpresos, era un surrealista (i potser comunista) amb esmòquing!... En una carta a Sebastià Gasch (Mont-roig, 28 de setembre de 1925) escriu que "sempre serà més revoltant un home vestit d'esmòquing fent o dient coses agressives..."...Sabem que els seus amics a París se'n reien quan el veien vestit tan elegantment, com que devia parlar sempre de Mont-roig, del mas, li deien que semblava el "el Marquès de Mont-roig". Miró devia somriure i pensar que l'encertaven, ell vivia al mas que havia estat exactament del "marquès de Mont-roig"..."*

Recordarem que el pare del pintor, Miquel Miró Adzeries havia comprat, a nom de la seva esposa Dolors Ferrà Oromí, la finca del Mas d'en Ferratges, a Álvaro Roberto Ferratges Domínguez (segon marquès de Mont-roig).

Tornem a les cartes de Miró als Queralt. La següent està adreçada a la "Família Queralt" (Palma, 3 d'agost de 1967): "*Volguts amics Queralt... Nosaltres arrivarem a Mont-roig*

¹ En el llibre "Joan Miró" (Editorial Alcides, 1963), pàg. 38.

² A "Joan Miró, jove, a París" (1920) del llibre "Retrats de passaport" (Obra completa, volum 17. Editorial Destino, 1970), pàg. 303.

vers el 15. Aquest any he estat molt ocupat i no m'ha estat possible desplaçar-me abans, i solament podrem estar-hi unes breus setmanes. Es per això que em permeto demanar-los-hi amb anticipació de tenir enllestit el més urgent, i de llarga temporada començat. Un vestit sport estiu. Una americana blava sport. Recordi que hi faltava posar els botons que vostès no tenien com jo desitjava, i que calia encarregar. Tenien que ser llisos, sense dibuixos i crec forrats de roba, mates... Ja els hi telefonaria per a posar-nos d'acord. Necessitaré també altres varies coses que ja aniríem fent...". Joan Miró des del 1956 viu a Palma de Mallorca, des d'allí es desplaça quan cal a Barcelona i arreu del món. En general, els estius els passa a Mont-roig. Aleshores, serà quan aprofitarà per provar-se els vestits ("els trajos") que prèviament ha encarregat. Veiem en aquesta carta com Miró, molt primmirat, exigeix un determinat tipus de botons. Miró deia: "... Aquest any he estat molt ocupat..."; entre d'altres, el maig havia anat a Nova York a la inauguració del mural de ceràmica "Alice" al Solomon R. Guggenheim Museum.

Unes setmanes després n'envia una altra, també adreçada a la "Família Queralt" (Palma, 23 de setembre de 1967): "Gràcies per la gentilosa d'enviar-me aquestes corbates, que tan bé aniran amb els trajos que m'han fet. Sé que els meus nets aniran també molt elegants, són molt presumits...". També, unes setmanes després, l'envia a Lluís Queralt (Palma, 23 de novembre de 1967): "D'ací vuit o deu dies penso anar a Barcelona, si lo que m'estan

fent està a punt de prova, aprofitaria aquesta ocasió per anar a Reus i venir-los a veure... Lo que m'han fet darrerament, m'escau molt bé, com sempre. La Casa Queralt és impecable en tot. Lo que no m'acaba d'agradar prou, són els forrats de roba de l'americana blava de sport, preferiria en metall mate, oxidat. Crec que seria més apropiat. Possiblement tindran ocasió de trobar-ne. Miraré de venir amb en Prats, així podríem anar tots a prendre un bon cafè en aquesta magnífica Plaça de Prim...". Miró continua demanant els botons que vol. Com sabem Joan Prats visitava sovint Miró al seu mas de Mont-roig. Entre d'altres, m'ho ha explicat prou vegades l'Angelina Rovira, filla dels masovers del mas del 1955 al 1975 i vicepresidenta del Centre Miró de Mont-roig.

L'escriptor reusenc Xavier Amorós, en el seu llibre "Tomb de ravals" (Editorial Empúries, 1998), a la pàg. 196, explica que Joan Miró "va ser un enamorat de pal plaça de Prim de Reus... Sempre deia que aquell era un dels llocs del món on, al bon temps, li agradava més esperar, assegut a les taules exteriors d'algun bar, la caiguda del dia. I aquesta espera, els estius, la practicava sovint; de vegades, acompanyat pel seu amic, el barretaire barceloní Joan Prats...". A continuació, diu que quan van enderrocar el que havia sigut el "Gran Hotel de Londres" ("Hotel España", després de la Guerra Civil), el 1971, Miró va perdre l'interès per la plaça de Prim. Aleshores "Miró passava per Reus de pressa. Només visitava la sastreria Queralt i ja ni tan sols buscava el doctor Vilaseca perquè li ensenyés les pedres prehistòriques del seu museu o de la col·lecció particular...".

Fa il·lusió saber que el “nostre” doctor Vilaseca, l’autor junt amb la seva filla Maria Lluïsa, de la ponència “Construcciones de piedra en seco en la provincia de Tarragona: las barracas de Montroig”, presentada en el “X Congreso Nacional de Arqueología” (Maó, 1967), era amic de Joan Miró.

Tenim una nova carta, a Lluís Queralt (Palma, 15 d’abril de 1968): “*Dins d’una setmana aniré a Barcelona per uns breus dies i em serà possible pujar a Reus. Els hi estimaré tinguin a punt de prova tot lo que m’estan confeccionant...*”. El dia 20, faria setanta-cinc anys. L’Ajuntament de Barcelona, amb l’alcalde Porcioles al capdavant, va col·locar una placa commemorativa a la casa del passatge del Crèdit, on havia nascut. Era l’inici de “l’Any Miró”. El 19 de novembre s’inauguraria la seva primera gran retrospectiva sobre la seva obra a Barcelona.

L’any següent, el novembre de 1969, viatjaria al Japó per presentar el mural de ceràmica pel Pavelló de la Companyia de Gas de l’Exposició Universal d’Osaka (1970). Des d’allí, escriu a la “Família Queralt” (22 de novembre): “*Al veure les noies elegants d’aquí, penso també amb el sentit de la elegància dels amics Queralt. Un afectuós record*”.

El març de 1970, en col·laboració amb Josep Royo, Miró comença a treballar en el Tapís de Tarragona, la seva primera obra tèxtil.

El 9 de maig, des de Palma, escriu a la “Família Queralt”: “*Un mot per a dir-los-hi que estaré a Palma fins a últims d’aquest mes. Els agrairé doncs que m’enviïn els trajes d’estiu que guarden...*”. Els deu voler per la propera exposició que farà a París. El 23 de juliol s’inaugura, a la Galeria Maeght, l’exposició “Miró.Sculptures”.

Tenim una altra carta, a Lluís Queralt (Palma, 2 de gener de 1974): “*Ara passades les Festes hauran frenat el seu ritme de treball, li retorno les mostres que em deixà, posant apart l’escollida... per a fer-me jo un trajo. No puc preveure quan podré desplaçar per anar a Reus. Podria tenir-ho preparat a punt de prova juntament amb les altres coses que estan pendents...*”.

El 26 de desembre de 1977, escriu, des de Palma, a Lluís Queralt: “*Aquesta temporada passada, estiu i tardor, vaig estar molt handicapat, un hivern d’un excessiu treball m’obligà a un repòs. Vaig limitar-me a passar solsament unes hores a Mont-roig, sense aquelles llargues estades que em permeten pendre un cafè a la Plaça de Prim, que jo tan estimo i fer aquelles xerradetes a casa els Amics Queralt. Ara faig una vida de plena activitat, lo que em permetrà l’estiu vinent passar una bona temporada al Mas i de fer escapades a Reus...*”. Miró ja té vuitanta-quatre anys. El 20 de desembre de 1976, havia fet esment a Josep Lluís i Moncha Sert, des de Palma de Mallorca: “*la meva baixa forma d’aquests passats mesos...*”.

Com sabem per aquell calendari, quan vaig enregistrar el documental “Mont-roig: tornaveu mironià” (2002), que estava penjat a la paret dels seu taller de Mont-roig, la seva última llarga estada al mas fou el setembre de 1976. Ara comenta que el 1977 hi va fer tan sols una visita. L’estiu següent, el 1977, no podria complir els seus desitjos.

El 17 de març de 1980, des de Palma, escriu: “*A tota la Família Queralt, un abraç, amb els desitjos de que la Primavera els sonrigui...*”. I, el 10 d’abril de 1981, a Lluís Queralt: “*Estimat amic: en aquesta primavera tan bonica que tan bellament deu vestir els camps de Reus, l’hi he volgut escriure aquests mots per a dir-li que recordo molt la Plaça de Prim i totes les estones que passava amb els amics Queralt, dels que tan bons records en tinc. Veig que Reus pren de mes en mes una forta vitalitat. A tots vostès un fort abraç amb tota la simpatia i vella amistat...*”. Són missives entre vells amics, farcides de bells records.

El 22 de desembre de 1981, Miró pateix una petita trombosi cerebral. Havia tornat de Barcelona, el 17, on havia tingut uns darrers dies molt enfeinats. Moriria el 25 de desembre de 1983.

(Fotografies: Esther Bargalló)